

LÄNSSTYRELSEN	BESLUT	
Värmlands län		
Planeringsavdelningen	1986-12-15	11.1211-344-85
Byrådirektör P Åhgren		
Förordnande om naturreservat samt skötselplan för Gillbergasjön, Säffle kommun, Värmlands län		
INNEHÅLLSFÖRTECKNING		Sid
Förord		3
BESLUTETS INNEHÅLL		
Uppgifter om naturreservatet		4
Beskrivning av området		4
Ärendets beredning		6
Områdets betydelse och behov av skydd		
Länsstyrelsens beslut enl 7 § naturvårdslagen		9
Ändamålet med reservatet		9
Föreskrifter enl 8 § NVL ang inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet		9
9 § NVL ang skyldighet att tåla visst intrång		10
10 § NVL ang vad allmänheten skall iakttaga		11
9 § naturvårdsförordningen ang vård och förvaltning av reservatet		11
BILAGOR		
1. Beslutskarta		
2. Gränsbeskrivning		
3. Markägarförteckning		
4. Hur man överklagar		
5. Registeruppgifter		
6. Skötselplan		
7. Skötselplanekarta		
8. Karta utvisande marktyper		
9. PM angående betesdrift		
10. Bedömning av kostnader för reservatsförvaltningen		
SKÖTSELPLANENS INNEHÅLL		
1. Disposition och skötsel av mark och vatten		
1.1 Övergripande mål		
1.2 Generella riktlinjer och åtgärder		1
1.2.1 Hävd av skogsområdet		1
1.2.2 Hävd av strandängarna		2
1.2.3 Hävd av vattenområdet		2
1.2.4 Jakt och fiske		3
1.2.5 Fornvård		3
2. Anordningar för rekreation och friluftsliv		3
2.1 Övergripande mål		3
2.2 Riktlinjer och åtgärder		3
2.2.1 Tillgänglighet		3
2.2.2 Sanitära anordningar		4
2.2.3 Renhållning		4
2.2.4 Information		5
2.2.5 Utmärkning av reservatets gräns		5
3. Tillsyn		5
4. Dokumentation av utförda åtgärder		5
5. Revidering av skötselplanen		6
6. Finansiering av naturvårdsförvaltningen		6
FÖRORD		
Ett övergripande mål för naturvården är att värna om värdefull natur och att sprida kunskap om landets natur. Naturvärdet avgörs av flera olika faktorer, bl a av hur representativt, unikt, mångsidigt eller funktionellt ett område är.		
Gillbergaområdet är representativt för en mycket gammal kulturbygd i Värmland. Kombinationen av kulturhistoriska värden, höga faunistiska värden och en värdefull landskapsbild torde vara tämligen unik i länet.		
Mångsidighet präglar områdets naturmiljö. I Gillbergaområdet (mellan farleden och väg 175 från Gillberga kyrka i norr till Nysätersängarna i söder, ca 4 km) finns åtminstone följande naturtyper: Älv, bäck, näringsrik och vegetationsrik sjö,		

öppen strandäng, buskrik strandäng, lövrik strandsumpskog, fuktig björkskog, fuktig granskog, bläbärsgranskog, ängsgranskog med inslag av tall och lövträd, torr hedtallskog, frisk ängslöv skog, tallmosse, kärr. frisk naturbetesmark, torräng, trädgård och åker. I området är 130 fågelarter observerade. Floran och insektsfaunan är ej närmare undersökt, men artrikedomen synes vara stor.

Områdets funktionella värden redovisas i tabellform på sid 8 tillsammans med de företeelser, mål och medel som är nödvändiga för att avsedd funktion ska kunna uppnås.

Uppgifter om reservatet

Namn	Gillbergasjön
Kommun	Säffle
Socken	Gillberga
Fastigheter	Haga 1:1 Skog 1:2 och 1:7 Hösås 3:1 och 1:5 Nysäter 1:1 Prästgården 1:1
Läge	Topografiskt kartblad 10 C Åmål NO Ekonomiskt kartblad 10 C 5 f o 6 j
Gränser	Området är beläget ca 20 km NNV Säffle och omedelbart S Gillberga kyrka.
omslutet med svart heldragen linje försedd med hakar,	Området är på en till detta beslut fogad beslutskarta i skala1:10000 bilaga 1. Avgränsningen har även beskrivits i bil 2.
Naturvårdsförvaltare	Skogsvårdsstyrelsen i Värmland län
Markägare	Se lista (bilaga 3)
Befintliga planer el bestämmelser	Strandskydd 150 meter. Byggnadslag § 86
Areal	Ca 200 ha
Därav landareal	Ca 100 ha

Beskrivning av området

Topografi

Reservatet består av sydvästra delen av den ursprungliga Gillbergasjön med angränsande strandängar samt skogen på Gillbergaön. Merparten av området är mycket flackt och låglänt. Området vid kyrkan höjer sig ca 35 m över sjöytan och är en utmärkt utsiktsplats. Gillbergaön består av en ca 20 m hög åskulle vars markanta profil idag är dold av skogsvegetationen.

Vegetation

Bortsett från vattenvegetationen domineras området av vassar och fuktängar. Artsammansättningen varierar något beroende på betestryck och igenväxningsgrad.

På kullen Stapeln vid kyrkan finns, förutom granskog, inslag av rikare vegetation med bl a alm, ask, hassel, tibast, stinksyska, ormbär och fingerstarr.

På några ställen i S och SV där igenväxningen har gått mycket långt, dominerar ett tätt och högt buskskikt av sälg.

Enstaka träd finns på sankängarna. Mot fastmarken på västra sidan finns en strandskogsbård med al och björk samt en tallmosse.

Djurliv

Fakta om områdets fågelliv har sammanställts (Janson 1978). I sammanställningen konstateras sammanfattningsvis att "Gillbergasjöns största betydelse som fågellokal förefaller att vara som rastlokal för främst andfåglar, men även för vadare. Området kan betraktas som en nationellt betydelsefull rastlokal för kricka och en nationellt betydelsefull rast- och övervintringslokal för sångsvan. Beträffande den senare arten kan området tillfälligt anses vara av internationell betydelse som rastlokal.

Beträffande häckfågelfaunan är områdets roll som reproduktionslokal för flera våtmarksberoende arter långt från obetydlig, även om det mest intressanta kanske är häckfågelfaunans artsammansättning i förhållande till områdets geografiska läge".

I Övrigt har djurlivet ej närmare dokumenterats.

Kulturhistoriska förhållanden

Gillbergasjön utgör en del av den gamla sjöleden mellan Vänern och Arvika. Dalgången utgjorde tidigare en viktig skiljelinje mellan Västergötland och Nidaros (Trondheim). Hela denna led är kantad av olika fornminnen, oftast i form av gravrösen. Nära reservatet finns, i direkt anslutning till kyrkan, ett gravfält daterat till yngre järnåldern (400-1050 e Kr).

Kyrkan och dess närmiljö har bedömts vara av särskilt kultur- historiskt värde och skyddas av 86 § byggnadslagen.

Strandängarna har med stor sannolikhet en mycket gammal odlingshistoria eftersom denna typ av mark var den första som vara förfäder började bruka. Därför har området stort kulturhistoriskt värde.

Markanvändning

Cirka 1/3 av den "odlingsbara" marken används för bete idag och en mindre del ibland för slätter. Övriga marker har antingen betats då och då eller legat oanvända under flera år (se bilaga 8).

Skogsmarken på Stapeln ligger på gammal kulturmark och lövskogen utmed västra kanten växer på gamla myråkrar och bär inga spår av skogsbruk. Jakt och fiske bedrivs i ringa omfattning inom området.

Tillgänglighet

Området nås lätt via allmänna vägar. Bästa utsiktspunkten är vid Gillberga kyrka, vid Dele samt på östra sidan på bergslutningen mellan Lindesnäs och Gladerud.

Slitage- och störningskänslighet

Det föreligger inga uppenbara risker för nedslitning av området. Däremot hyser hela området tidvis störningskänsliga fågelarter t ex sångsvan, lärkfalk och grågås. För närvarande inga uppgifter om allvarliga störningar på faunan.

Anordningar för friluftslivet

Anordningar saknas för närvarande.

Inventeringar m m

Området har inventerats ur ornitologisk synvinkel (Länsstyrelsens rapportserie nr 1978:4 Tomas Jansson). En översiktlig inventering av försommarfloran har gjorts i samband med skötselplanens upprättande.

Ärendets beredning

Etapppvis har dalgångens karaktäristiska naturtyp - sankängen överförs till torrlagd, invallad jordbruksmark.

Den 9 april 1980 ägde syneförrättning enligt 10 kap vattenlagen rum. Frågan gällde ca 150 ha söder om Gillberga kyrka, dvs i stort sett resterande delar av Gillbergasjön. Länsstyrelsen motsatte sig vid syneförrättningen torrläggning mot bakgrund av områdets natur- och kulturvärden. Kammarkollegiet har emellertid bedömt det som ej meningsfullt att bestrida företagets tillåtlighet. Enligt kollegiets uppfattning kunde garantier för att säkra områdets naturvärde endast skapas genom användning av naturvårdslagen.

Länsstyrelsen förordnade den 12 januari 1981 med stöd av 11 § naturvårdslagen om interimistiskt skydd för Gillbergasjön. Beslutet överklagades av invallningsföretaget. Regeringen avvisade besvären. Vattendom för invallningsföretaget meddelades den 11 februari 1981. Denna innebär att invallningen tillåtes enligt vattenlagen. Vattendomstolen erinrar dock i sitt beslut att detta tillstånd inte befriar sökanden till företaget från skyldigheten att länsstyrelsens beslut enligt 11 § naturvårdslagen. Vattendomen överklagades till vattenöverdomstolen av en av markägarna, Åke Johansson. Som grund för sin talan åberopar han bl a att kostnaderna för hans del blir för höga i förhållande till båtnaden.

Vattenöverdomstolen fann ej skäl till annan bedömning än vattendomstolen och fastställde den 24 november 1981 tidigare meddelad dom .

Gillberga pastorat - med marker norr om planerad invallning -har tidigare beslutat ej deltaga i företaget. Säffle kommun -med marker söder om företaget - beslutade i fullmäktige den 30 augusti 1982 att ta avstånd från alla planer på invallning i området. Namnunderskrifter från cirka 300 Säfflebor har inlämnats till stöd för bevarande av naturmiljön.

Samråd har skett med lantbruksnämnd och LRF i strävan att finna en kompromisslösning. Länsstyrelsens styrelse besökte platsen 1979. Förslag till reservatsbeslut remitterades till markägare m fl den 21 mars 1985. Gemensamt möte med markägare ägde rum den 4 september 1986.

Utredning om betesdrift inom området har 1986 utförts av hushållningssällskapet på länsstyrelsens uppdrag.

Områdets betydelse och behov av skydd

Gillbergasjön är ett från såväl natur- som kulturhistorisk synpunkt värdefullt område. De regelbundet översvämmade och hävdade fuktängarna skapar förutsättningar för ett rikt fågelliv. Främst gynnas rastande fåglar men blandningen av vatten, öppna marker, buskklädda avsnitt och inslag av skogsmark bidrar också till en rik häckfågelfauna.

Då denna typ av hävdade marker under en följd av år successivt minskat i landet är det angeläget att de kvarvarande resterna bevaras åt eftervärlden.

Bygden kring Gillberga kyrka ingår i ett större område som i samband med den fysiska riksplaneringen klassats som riksintressant från kulturhistorisk synpunkt. Till områdets värde i detta avseende hör inte bara bebyggelsen och fornlämningarna utan också i hög grad naturmiljön kring dessa. Från landskapsbildssynpunkt torde området knappast ha någon motsvarighet i regionen.

NATURVÄRDEN VID GILLBERGASJÖN

<u>Funktion</u>	<u>Företeelse</u>	<u>Mål</u>	<u>Medel</u>
Naturhistorisk och kulturhistorisk miljö	Sjöled, näringsrik sjö med fisk- och fågelrikedom, hävdad strandäng, naturminnen	Bevara historiska företeelser	Skydd, stöd och vård (enligt flera lagstiftningar)
Rast- och häckningslokal för våtmarksfåglar	Vattendrag, näringsrik och vegetationsrik sjö, strandäng	Naturliga vattenfluktuationer.	
		Ett öppet landskap	Öppethållande genom bete, slåtter och röjning
		Under känsliga tider ostörda förhållanden	Ev tillträdesförbud (om upprepade störningar Inträffar
Miljö för känsliga och missgynnade trädlevande organismer	Gamla grova träd, helt eller delvis döda träd (inkl skyddskappa)	Bevara och skapa livsbetingelser för t ex häger, lärkfalk, fiskgjuse och vitryggig hackspett	Fri utveckling av trädindivider och smärre bestånd (enl § 1 NVL och ev § 7 NVL)
			Ev tillträdesförbud
Utflyktsmål för natur- och kulturintresserade	Intresseväckande natur och kultur	Stimulera till besök i området	Iordningsställa information, skyltning, parkeringsanvisning, utsiktsplatser, vistelse- ytor, ev stigar

Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området som avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) bör av skäl som ovan nämnts särskilt skyddas och vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur och sin attraktiva landskapsbild. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen området som naturreservat.

Ändamålet med reservatet skall vara att bevara en värdefull rast- och häckningslokal för våtmarksfåglar samt att bevara områdets karaktär av gammalt kulturlandskap och däri skydda känsliga växt- och djurarter. Ändamålet är också att underlätta allmänhetens möjligheter att studera naturförhållandena.

Ändamålet skall tryggas genom att

- bevara områdets karaktär av betade sankängar
- gynna en rik flora och fauna i de skogspartier som ingår i reservatet genom särskild hänsyn till naturmiljön i samband med skogsbruk
- i särskilt avtal med berörd markägare iordningställa observationstorn o d på lämpliga platser.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8 - 10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att följande bestämmelser skall gälla.

A.Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i rätten att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. Bedriva täkt, utfylla, muddra, schakta, invalla (För husbehovstäkt gäller att den ej får ske utan länsstyrelsens tillstånd)
2. uppföra byggnad
3. plantera skog på nuvarande betesmarker eller öppna ängar
4. anordna upplag annat än vad som erfordras för skogsbrukets och jordbrukets behov
5. använda motordrivet fordon annat än för jord- och skogsbrukets behov
6. anlägga väg

Det är vidare förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd

7. använda kemiska bekämpningsmedel
8. tillföra konstgödning
9. avverka skog. Dock får plockhuggning - efter utsyning av naturvårdsförvaltaren - ske om nuvarande karaktär väsentligen bevaras (jämför bifogad, fastställd skötselplan)
10. uppföra stängsel annat än för jordbrukets behov
11. inplantera för området främmande djur- eller växtarter
12. dra fram luftledning eller jordkabel
13. dika, med undantag av underhåll av befintliga diken.
14. bedriva vasslätter. Beträffande befintlig båtplats och utfart behövs dock ej särskilt tillstånd.

Reservatsföreskrifter under punkt C gäller också markägare och innehavare av särskild rätt.

Reservatsbestämmelserna skall inte utgöra hinder för utnyttjande och skötseln av allmänna farleden i reservatets östra kant.

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet och som är närmare angivna under B och D nedan.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen

1. utmärkning av och upplysning om reservatet
2. skötsel av betesmarker innefattande betesdrift och/eller slätter enligt fastställd skötselplan
3. skötsel av vattenområden genom vasslätter och annan vegetationsborttagning enligt fastställd skötselplan.

C. Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar och att skada vegetationen i övrigt, t ex genom att gräva upp örter, gräs, mossor eller lavar
2. störa fågellivet t ex genom att från nära håll fotografera fågelbo eller klättra i boträd
3. medföra hund (undantag beträffande tillåten jakt) eller annat sällskapsdjur som ej är kopplat
4. göra upp eld
5. tälta
6. framföra motordrivet fordon
7. anordna båttävling orienteringstävling eller träning där för.

Föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt.

D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet

1. Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen som framgår av skötselplanen, bilaga 6. Inom ramen för denna kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen.
2. Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 0315 22) och enligt naturvårdsverkets anvisningar.
3. Naturvårdsförvaltaren skall vara skogsvårdsstyrelsen i länet, som fortlöpande skall samråda med länsstyrelsen och berörda markägare vid förvaltningen.

Detta ärende kan överklagas hos regeringen, jordbruksdepartementet, se bilaga 4 (form 3).

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. I beslutet deltog landshövding Bengt Norling jämte ledamöterna Kristina Andersson, Roland Arnesson, Ove Eriksson, Sten Fogde, Stig Gustafsson, Jan Hyttring, Sune Johansson, Helmer Karlsson, Göthe Knutson, Gullan Lindblad, Lars-Inge Nyström, Eric Persson och Hans Rosengren samt suppleanten Bo-Göte Jordansson.

I den slutliga handläggningen deltog även naturvårdsdirektör Wirén, företrädare för juridiska enheten, planenheten och lantmäterienheten, länsantikvarie Hillgren samt byrådirektör Åhgren, föredragande.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Gränsbeskrivning
3. Markägarförteckning
4. Besvärshänvisning
5. Registeruppgifter
6. Skötselplan
7. Skötselplanekarta
8. Karta utvisande marktyper
9. PM angående betesdrift
10. Bedömning av kostnader för reservatsförvaltningen

Kopia till

Markäg (enl fört) rek + mb
Statens naturvårdsverk
Kommunfullmäktige
Byggnadsnämnden
Planenheten
Lantmäterienheten
Naturvårdsenheten
Vägförvaltningen
FBM
Planverket
Lantbruksnämnden
Skogsvårdsstyrelsen
Naturvårdsregistret
Akten
Reservatspärmen

Bil 6 till länsstyrelsens beslut 1986-12-15 om naturreservat för Gillbergasjön

SKÖTSELPLAN

1. Disposition och skötsel av mark och vatten

1.1 Övergripande mål

Syftet med naturvårdsförvaltningen är att bevara våtmarksbiotopen som värdefull rastlokal och även som häckningsplats för våtmarksberoende fåglar och att genom betesgång och slåtter bibehålla dagens öppna landskap. Syftet är också att främja fågellivet i övrigt beträffande såväl rastande som häckande arter samt att ge allmänheten goda möjligheter till naturstudier.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

1.2.1 Hävd av skogsområdet

Beskrivning: Begränsade skogsmarksarealer finns dels i västra kanten dels på Gillbergaön.

Skogsbestånden i väster är dominerade av lövskog, i norr klibbal, i söder björk. De utgör en naturlig inramning av det öppna beteslandskapet och en mjuk övergång mot barrskogslandskapet väster om reservatet. Skogsbestånden på Gillbergaön är mycket heterogena med förekomst av stora, knotiga tallar, grandungar och blandskog av olika slag. Förekomsten av lövträd och buskar, av skadade och döda träd är stor.

Mål: Nuvarande karaktär bör väsentligen bevaras med tanke dels på landskapsbild dels på de bidrag till biologisk mångfald som bestånden ger.

Riktlinjer och åtgärder: Från naturvårdssynpunkt bör endast begränsade ingrepp i skogsbestånden göras. Med hänsyn till bl a förekomst av vitryggiga hackspetten i trakten är det angeläget att skadade och döda lövträd lämnas kvar. Plockhuggning av husbehovsvirke kan accepteras om nuvarande karaktär i huvudsak består.

Beträffande den skogsremsa som berörs inom fastigheterna Skog 1:2 och Skog 1:7 skall följande riktlinjer gälla; En skogsbrynszon på cirka 20 meter (mot öster) lämnas i huvudsak orörd. Väster om denna zon kan skogsavverkningar ske utan speciella restriktioner.

Reservatsförvaltaren skall informera nyttjanderättshavare om de biologiska värden som kan beröras vid en avverkning inom området.

Om mer omfattande ingrepp i skogsbestånden aktualiseras skall frågan prövas av länsstyrelsen som dispensärende.

1.2.2 Hävd av strandängarna

Beskrivning: Strandängarna består av gamla slätter- och betesmarker. Mindre delar har också varit plöjda. Idag betas endast en del av denna marktyp medan återstoden ligger oanvänd. Särskilt längst i söder har detta fått till följd en kraftig utveckling av videsnår Graden av utnyttjande antyds av markeringar i kartbilaga 7.

Särskild utredning och förslag till fortsatt betesdrift har gjorts genom Hushållningssällskapet (maj 1986) - bilaga 9.

Mål: Att med lämplig hävd dels bevara de idag välhävdade markerna, dels åter hävda de idag obrukade delarna utöver Nysätersängarna (som lämnas att fritt utvecklas till förmån för flora och fauna) och Gillbergaön.

Riktlinjer och åtgärder: I första hand eftersträvas bete med nötkreatur och häst. Betesintensiteten bör vara hög, men avpassas så att mark och vegetation inte onödigtvis skadas. Dock är trampskador i de blöta delarna oundvikliga och t o m positiva sett ur fågelfaunistisk synvinkel.

Fortsatt betesgång är speciellt angelägen i norra halvan av området. Med undantag av Nysätersängarna är dock visst bete angeläget även i övriga delar.

Särskild plan för komplettering av betesfällor upprättas och avtal om betesdriften tecknas med ovan nämnda utredning som underlag.

Stängsling bör ske i fällor så att betestrycket, särskilt i de blötare delarna, bättre kan regleras. Stängselmaterial väljes så att landskapsbilden inte störs onödigtvis, t ex med blänkande stolpar och trådar.

Ett alternativ till betet är slätter på de mindre blöta delarna.

1.2.3 Hävd av vattenområdet

Beskrivning: Vattenområdet består av en grund, till större delen vegetationstäckt sjö av slättsjökaraktär. Vattendjupet är litet och vattnet är grumligt. Vegetationen består till största delen av vass och säv samt en del flytbladsväxter.

I östra delen - med större vattendjup - går allmänna farleden.

Mål: Hävden av vattenområdet skall syfta till att vidmakthålla dess betydelse för fågellivet.

Riktlinjer och åtgärder: För närvarande föreslås inga åtgärder. I framtiden kan behov uppstå av t ex vassslätter och annan vegetationsborttagning för att förhindra att klarvattenytorna inne i vegetationen växer igen. Dylik vegetationsbekämpning skall utföras i samråd med länsstyrelsen. Erfarenheter från liknande verksamhet i andra objekt av motsvarande typ skall inhämtas. Området mellan Gillbergaön och kyrkan bör i första hand komma i fråga för åtgärder så att klarvattenytor hålls öppna.

Kunskap om flora och fauna inom området bör också regelbundet inhämtas så att eventuella negativa förändringar kan mötas med korrekta åtgärder.

Beträffande prioritering se avsnitt 6.

1.2.4 Jakt och fiske

Jakt och fiske berörs inte av förordnandet.

1.2.5 Fornvård

Gravfältet vid kyrkan sköts av länsstyrelsen genom länsantikvarien enligt fastställd vårdplan. Önskvärt är att samordning kan ske med reservatsarbetet.

2. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1 Övergripande mål

I överensstämmelse med reservatsbildningens ändamål skall allmänhetens möjligheter till naturstudier främjas utan att detta innebär väsentliga störningar på områdets växt- och djurliv.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Tillgänglighet

Områdets "centrala" del bör göras mer tillgänglig genom en stig från den allmänna vägen väster om reservatet vid Skog.

Strövstigar

Beskrivning: Markerade stigar och leder saknas.

Riktlinjer: Strövstig anordnas endast som tillfart till planerade observationstorn (se bilaga 7).

Utblickspunkter

Beskrivning: Idag finns endast en iordningställd utblickspunkt, nämligen kyrkoplanen. Ytterligare en bra punkt finns på bergsslutningen mellan Lindenäs och Gladerud öster om sjön. Relativt bra lägen för fågeltorn finns både på östra och västra sidan. Samtliga dessa platser ligger utanför själva reservatsområdet.

Riktlinjer och åtgärder: Utblickspunkten vid kyrkan sköts av kyrkoförvaltningen I övrigt kan eventuellt fågeltorn byggas efter särskilda överenskommelser med berörda markägare på exempelvis de platser som anges på skötselplanekartan (bil 7). Dessa ska hållas i gott skick av naturvårdsförvaltaren.

Parkeringsplatser

Beskrivning: P-plats finns vid kyrkan.

Riktlinjer och åtgärder: Ytterligare P-platser anordnas i samband med eventuell anläggning av planerade observationstorn.

Vägvisning

Beskrivning: Vägvisning saknas idag.

Riktlinjer och åtgärder: Vägvisning till reservatet ordnas vid allmän väg enligt följande:

1. Vid infarten till Gillberga kyrka, snarast.
2. Vid de planerade observationstornen då dessa är anlagda.

2.2.2 Sanitära anordningar

Beskrivning: Sanitära anordningar saknas för närvarande.

Riktlinjer och åtgärder: För närvarande synes inget akut behov av sanitära anordningar. Frågan får tas upp senare om behov uppstår.

2.2.3 Renhållning

Sop- och latrinkärl saknas tills vidare.

Parkeringsplatsen vid kyrkan städas av kyrkoförvaltningen.

Övriga platser som besöks av allmänheten städas genom naturvårdsförvaltarens försorg.

2.2.4 Information

Informationsskyltar skall uppsättas på följande platser:

1. Vid Gillberga kyrka, exempelvis i anslutning till befintlig byggnad nedanför parkeringen (exakt plats utväljs i samråd med kyrkoförvaltningen. Hänsyn till gudstjänster och kyrkobesökare skall iakttas)
2. Vid utblicksplatsen vid Dele
3. Vid de P-platser som anläggs till observationstornen
4. I observationstornen.

Enkel folder bör framställas och finnas tillgänglig för allmänheten.

Tillsynsman skall i möjligaste mån bistå allmänheten med information om naturreservatet.

2.2.5 Utmärkning av reservatets gräns.

Gränsmarkering skall utföras enligt svensk standard (SIS 031 522) genom naturvårdsförvaltarens försorg.

3. TILLSYN

Tillsynsman skall finnas för området. Så långt det är möjligt skall samordning av tillsynen ske med närliggande reservat.

För tillsynsman skall avtal och arbetsinstruktion upprättas av naturvårdsförvaltaren. Avtalet och arbetsinstruktionen skall godkännas av länsstyrelsen.

4. DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder genom att ange

- plats
- utförd åtgärd
- år och månad för åtgärdens utförande
- kostnader för naturvårdsförvaltningen
- finansiering (vårdanslaget, AMS-medel etc)
- ev notering om åtgärdens effekt eller annat av intresse inom reservatet.
- antal betesdjur.

Vidare skall förändringar i vegetationens sammansättning dokumenteras liksom fågellivet. Uppdrag bör ges till lokala naturvetare.

Dokumentationen skall utgöra underlag vid eventuell revidering av skötselplanen.

5. REVIDERING AV SKÖTSELPLANEN

Skötselplanen gäller för överskådlig framtid med avseende på angivna mål och riktlinjer för hävden. De åtgärder som anges i planen inom ramen för givna riktlinjer skall däremot ses över vart 10:e år eller i övrigt när berörda parter anser det påkallat. Översynen gäller främst följande punkter:

- åtgärder på skogsmarken
- effekter i relation till fågellivet av bete (och eventuell slåtter)
- besöksanordningar och information.

6. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Bedömning av kostnader för naturvårdsförvaltningen har sammanställts i bil 10.

Staten bekostar utmärkning av reservatets gräns i terrängen, tillsyn och framställning och uppsättning av informationsskyltar.

Staten bekostar biotopvårdande åtgärder dvs sådan skötsel av betesmarkerna som ej utgör normal jordbruksdrift.

Anordningar för friluftslivet såsom parkeringsplats och observationstorn kan eventuellt komma att utföras som AMS-arbete. Föreslagna anordningar av detta slag ligger utanför själva reservatet och förutsätter särskilda överenskommelser med berörda markägare.

Kommunen bekostar omhändertagande av eventuella sopor och latrin.

Vidare bör kommunen medverka i underhåll av anordningar för friluftslivet.

Markägaren bekostar åtgärder i samband med normal skogs- och jordbruksdrift.

Prioritering av åtgärder:

- betesdrift (eller slåtter) på sankägarna
- gränsmarkering
- informationstavlor
- P-platser och vägvisning

Åtgärder som utföres i andra hand:

- uppförande av observationstorn.